

БЕЗПЕКОВА СПРОМОЖНІСТЬ МАЛИХ АЛЬЯНСІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ ТА АЛЬЯНСУ УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ)

В умовах російсько-української війни Україна активізувала роботу зі створення малих воєнно-політичних альянсів з низкою країн-членів НАТО для формування тимчасових або ж перехідних гарантій безпеки для Української держави. Такі союзи дозволяють уникати прямої участі Північноатлантичного Альянсу у протистоянні агресії Російської Федерації, сформуувати безпекову політику на східному фланзі НАТО, і водночас надавати Україні широку військову, фінансову, технічну та гуманітарну допомогу. Автори вважають, що тресторонній союз України, Польщі та Великої Британії здатен окреслити принципи нової архітектури безпеки на кордонах з Білорусією та Росією, та посилити Балто-Чорноморську вісь. Також, на думку автора, Україна повинна використати досвід та вплив «Вишеградської четвірки» на шляху до членства в Європейському Союзі та НАТО.

Ключові слова: Україна, Польща, Велика Британія, Російська Федерація, російсько-українська війна, малі альянси

Російсько-українська війна, починаючи з анексії Криму в 2014 року та розпалювання сепаратистських рухів на Донбасі, що набула широкого формату в лютому 2022 року, остаточно підтвердила та формалізувала намагання частини міжнародних акторів, які умовно формують новітню «вісь зла», серед яких РФ, Китай, Іран, Сирія та Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР), зруйнувати діючий світовий порядок, який виник після Другої світової війни. Агресія Росії проти суверенної держави Європи запустила руйнівні процеси, наслідком яких може стати перегляд міжнародних безпекових норм, правил співіснування, зміна інструментів та глибока трансформація організацій та інституцій, які формують світову безпекову політику. Гібридна війна, яку веде Росія проти України та країн Заходу, їх надмірна обережність та нерішучість, а часто й неспроможність дати гідну відповідь на дії Кремля, змусили офіційний Київ шукати нові безпекові формати міждержавної співпраці, моделювати сценарії їх розвитку, аналізувати перспективи безпекових трансформацій, їх можливі наслідки та ефективність. Наразі перед академічними колами України стоїть завдання дати оцінку з погляду теорії міжнародних відносин, систематизувати та запропонувати прогностичні моделі розвитку безпекової складової участі держав ЦСЄ у малих альянсах.

Україна та країни Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) опинилися на вістрі російського ревізіонізму. Широкомасштабна агресія Москви та її швидкий перебіг виявили ключові вразливості країн Європейського Союзу та НАТО, які потребують детального аналізу. Бюрократична вайлуватість політичних та безпекових інституцій більшості країн Заходу, їх надмірна обережність та нерішучість, а часто й неспроможність дати гідну відповідь на дії Кремля, змусили офіційний Київ шукати нові безпекові формати міждержавної співпраці, моделювати сценарії їх розвитку, аналізувати перспективи безпекових трансформацій, їх можливі наслідки та ефективність. Наразі перед академічними колами України стоїть завдання дати оцінку з погляду теорії міжнародних відносин, систематизувати та запропонувати прогностичні моделі розвитку безпекової складової участі держав ЦСЄ у малих альянсах.

Метою статті є визначити принципи створення малих альянсів у Центральній та Східній Європі за участю України, осмислити роль таких альянсів у міждержавних відносинах щодо економічної та політичної співпраці, євроінтеграційних та євроатлантичних процесів, розв'язання кризових безпекових ситуацій, а також оцінити їх безпекову спроможність та ефективність впливу на перебіг та завершення російсько-української війни. Об'єктами дослідження стали альянс України, Польщі та Великої Британії, про створення якого було оголошено у лютому 2022 року, а також Вишеградська група, або ж Вишеградська четвірка, до якої входять Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина.

Під час роботи над статтею автор, окрім іншого, використовував інформаційні та аналітичні матеріали засобів масової інформації Великої Британії, Німеччини, Польщі, України. До прикладу, «Deutsche Welle» наголошує, що будь-яка форма залучення України до малих союзів з західними країнами дуже важлива. А отже тресторонній альянс Київ-Варшава-Лондон наближує Україну до входження в більш масштабні західні союзи — ЄС та НАТО [1]. Водночас «Die Welt» акцентує на тому, що агресія РФ спонукає Україну та Польщу «скористатися унікальною можливістю й разом помиритися зі своїм важким минулим». Перш за все мова йде про «Волинську трагедію» 1943 року. Російська пропаганда, використовуючи такі чутливі для української та польської сторін історичні події, традиційно намагається дестабілізувати відносини між Києвом та Варшавою, але економічна, військово-політична та гуманітарна тісна співпраця двох держав, зокрема і в форматі альянсу з Великою Британією, як зауважив *М.Моравецький*, може «викувати дружбу між нашими народами, яка триватиме багато десятиліть» [2]. Таким чином, альянс трьох столиць не тільки сформує новий рівень міждержавних відносин, а й нівелює кремлівські наративи, покликані розбалансувати ситуацію в Центрально-Східній Європі. На думку *В.Пристайко*, основою трестороннього союзу України, Польщі та Великої Британії є безпекова складова. А вже похідними від неї можна вважати торгівлю, інвестиції тощо. У випадку успішного завершення євроатлантичної інтеграції України та набуття повноцінного членства в НАТО, малий альянс трьох країн допоможе Києву якнайшвидше адаптуватися всередині організації та зміцнити своє положення. Якщо ж з різних причин та обставин, що формуються як на полях російсько-української війни, так і на дипломатичному треку, рішення про вступ України в НАТО буде відтерміноване або ж запропоновано альтернативну модель міжнародних безпекових гарантій, завдяки «цьому трикутнику ми зможемо посилити нашу безпеку» [3]. *А.Веселовський* додає, що, окрім спільної політики безпеки і зовнішніх в'язків, будь-які міждержавні конструкції та альянси потребують створення внутрішніх опор. А саме: промислової кооперації; зближення банківського і виробничого секторів; свобода руху капіталів і громадян; єдине інформаційне поле; спільні великі інфраструктурні та енергетичні проекти. Україна не є новатором у створенні «малих дипломатичних форм» та регіональної мережі взаємодії — практично усі

держави-новачки в ЄС та НАТО вдавалися до подібної тактики активізації економічних зв'язків та створення позитивного іміджу країни на міжнародній арені [4]. Та ж Вишеградська четвірка (Польща, Словаччина, Чехія та Угорщина), була створена 15 лютого 1991 року в угорському місті Вишеград для спільного досягнення мети — атлантичної та європейської інтеграції країн-учасниць. Навіть після досягнення поставленої цілі, це регіональне утворення не тільки не припинило своє існування, а й активно розвивається в межах ЄС та НАТО. На основі досвіду Вишеградської групи, використовуючи її широку документальну базу, протоколи та декларації, створені внаслідок зустрічей різного рівня в рамках діяльності групи, Україна зможе реалізувати свої євроатлантичні інтеграційні прагнення [5].

Показовим об'єктом дослідження безпекової спроможності в регіоні ЦСЄ є новий малий альянс України, Польщі та Великої Британії. Цей тристоронній формат військово-політичної співпраці покликаний протистояти агресії Росії, сформувати безпекову політику на східному фланзі НАТО без прямої формальної участі збройних сил Північноатлантичного Альянсу, та посилити Балто-Чорноморську вісь. Ініціатором створення альянсу у жовтні 2021 року виступила Україна, мотивуючи тим, що офіційний Київ «не може чекати безпеки та процвітання десь у майбутньому, коли стане членом ЄС і НАТО» [6]. Якщо стратегічною метою України в довгостроковому вимірі є інтеграція в європейській та євроатлантичний простори, то створенням малих альянсів, таких як «Люблінський трикутник» з Польщею і Литвою, «Квадрига» з Туреччиною, а тепер і нової осі Київ-Варшава-Лондон, формуються безпекові спроможності «тут і зараз». Такий формат співпраці є частиною української стратегії малих альянсів як проактивної зовнішньої політики офіційного Києва.

Публічне оголошення про створення регіонального альянсу України, Польщі та Великої Британії відбулося 17 лютого 2022 року, напередодні широкомасштабного вторгнення РФ в Україну. Тристоронній формат співпраці сфокусовано на реагуванні на загрози європейській безпеці, посиленні військово-політичної, економічної, торгівельної, енергетичної співпраці та боротьбі з дезінформацією [7].

Особливістю нового альянсу, за словами *Д. Кулеби*, є готовність до конкретних дій в галузях безпеки, торгівлі, інвестицій, енергетики тощо. І хоча новий формат співпраці не прив'язаний до локальної географії, він об'єднує країни, які «мають реалістичне усвідомлення безпекових загроз для Європи та стратегію протидії викликам з боку РФ» [8].

Ключовим напрямком тристоронньої співпраці беззаперечно є безпековий. Тому важливу роль в альянсі відіграватиме Велика Британія — ядерна держава, постійний член Ради Безпеки ООН, та країна, яка є підписантом Будапештського меморандуму, що гарантував Україні повагу до її незалежності, суверенітету та недоторканості міжнародно визнаних кордонів в обмін на ліквідацію третього за розміром у світі ядерного арсеналу, успадкованого від СРСР, та приєднання Києва до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [9]. І попри різне тлумачення основних пунктів Будапештського меморандуму — Вашингтон та Лондон 5 грудня 1994 року підписалися під «безпековими запевненнями», а не гарантіями, і обіцяли лише провести консультації у разі небезпеки для України з боку одного з підписантів. Консультації між США, Великою Британією та Україною відбулися 5 березня 2014 року в Парижі як реакція на російське вторгнення в Крим. РФ як одна зі сторін-підписантів Будапештського меморандуму та водночас країна-агресор участі в зустрічі не взяла [10, 11] — Велика Британія є одним з основних союзників України в російсько-українській війні, який забезпечує масштабне постачання в Україну зброї, амуніції, проводить навчання особового складу ЗСУ на території Сполученого Королівства відповідно до стандартів НАТО, та підтримує фінансову систему України.

Слід також врахувати геополітичні амбіції Сполученого Королівства після виходу 31 січня 2020 року Великої Британії зі складу Європейського Союзу. Цей процес, який носить неофіційну назву BREXIT, повернув на геополітичну мапу світу старого/нового актора — Лондон, який намагається зайняти лідерські позиції у Західній Європі та конкурувати з Берліном та Парижем. Коли лідери Німеччини та Франції, напередодні широкомасштабного вторгнення РФ в Україну, все ще намагалися уникнути російсько-української війни дипломатичним шляхом, США та Велика Британія, країни-члени НАТО, розпочали активно постачати зброю та боеприпаси українському Уряду на двосторонній основі. Так, за даними українського уряду, станом на початок лютого 2022 року західні партнери надали Києву військової допомоги на 1,5 мільярда доларів США. Серед цієї допомоги, окрім американських переносних протитанкових ракетних комплексів (ППРК) Javelin, були і близько 2 тис. британських протитанкових керованих ракет (ПКР) NLAW, які зіграли чи не вирішальну роль в перші дні вторгнення в Україну регулярної російської армії [12].

Загалом, активність трьох держав в межах нового військово-політичного союзу помітно збільшує геополітичний потенціал кожної. Для Сполученого Королівства це, звісно, один з інструментів реалізації стратегічної концепції «Глобальна Британія». Після BREXITу Лондон намагається бути більш активним на міжнародній арені, а також на східному фланзі ЄС та НАТО. Крім того, після анексії Криму у 2014 році та посилення позицій РФ в Чорноморському регіоні, загострилося історичне суперництво Лондона з Москвою. Британія одна з перших заявила про прагнення стримувати імперські амбіції Кремля, і російсько-українська війна є тим конфліктом, що дасть можливість Лондону відновити свій вплив у світі.

Після отруєння російськими спецслужбами в 2018 році в Солсбері колишнього радянського розвідника Сергія Скрипаля та його доньки, проти яких було використано нервово-паралітичну речовину військового класу з сімейства «Новачок», розроблену Радянським Союзом під час холодної війни та загибель від неї випадкової жертви, громадянки Великої Британії Дон Стерджесс; після вбивства у 2006 році радіоактивним полонієм колишнього офіцера російської розвідки Олександра Литвиненка [13]; аргументованих підозр щодо втручання росіян у референдум про незалежність Шотландії в 2014 році та референдум щодо членства Великої Британії в ЄС в 2016 році [14]; масового заселення до Лондону російських олігархів з мільярдними статками невідомого походження та їх зростаючий вплив на внутрішню політику та економіку Сполученого Королівства змусило британський Уряд де-факто визнати дії Росії загрозою національній безпеці країни. Якщо для США головним стратегічним супротивником є Китай, то для Великої Британії — Російська Федерація. У такому разі підтримка України з боку Лондона, зокрема і в форматі тристороннього альянсу, цілком відповідає британським національним інтересам та є реакцією на кремлівську загрозу.

Вихід Великої Британії зі складу ЄС у 2020 році дав можливість Лондону зосередитися на пошуку нових зовнішньополітичних партнерів та своєї нової ролі у світі. У березні 2021 року уряд прем'єр-міністра Бориса

Джонсона, одного з ідеологів BREXITу, визначив для себе глобальні цілі до 2030 року [15], серед яких підтримка міжнародного порядку для захисту цінностей та сприяння безпеці ліберально-демократичного світоустрою. Вже в березні 2022 року британський Королівський інститут міжнародних відносин (Chatham House) опублікував доповідь з аналізом виконання ключових положень Комплексного огляду питань безпеки, оборони та зовнішньої політики. Документ називає досягненням уряду визначення РФ як головної загрози безпеці Британії та Європи загалом. У контексті цього протягом 2021 року та на початку 2022 року Сполучене Королівство зосередило свої оборонні зусилля на Україні. Зокрема, на сприянні розвитку військово-морських спроможностей України в рамках меморандуму про виконання Програми посилення Військово-морських сил (ВМС) України; надання розвідувальних даних щодо загрози та ймовірності повномасштабного вторгнення РФ; постачання оборонного військового обладнання, включно із протитанковою зброєю; введення на законодавчому рівні санкцій проти російських компаній і фізичних осіб у широкому спектрі економічних і стратегічно важливих секторів. Очікується, що в зовнішній і безпековій політиці Великої Британії до 2030 року домінуватиме стратегічне та військово протистояння з РФ щодо статусу України й загальних меж європейської безпеки [16].

Глобальні наміри Лондона щодо підтримки Києва у протистоянні агресії Москви та поверненні територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах забезпечуються постійним наданням українській стороні військової допомоги — броньованої техніки, важкого озброєння, сучасних ракет [17], гелікоптерів [18], гармат, артилерійських снарядів, радіолокаційних станцій, зимового спорядження, проведення навчань для українських військовослужбовців [19] тощо. Показово, що станом на вересень 2022 року Велика Британія була другим за величиною військовим донором України після Сполучених Штатів Америки, надавши 2,3 мільярда фунтів (2,8 мільярда доларів) допомоги. Уряд Британії, за словами прем'єр-міністра Ріші Сунака, в 2023 році продовжить надавати військову допомогу Києву та «підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно» [20].

На тлі неспровокованої агресії Російської Федерації проти України, фактичної російської окупації території Республіки Білорусь та її поглинання під прикриттям формату «Союзна держава», підвищуються і ризики можливого військового зіткнення РФ з країнами-членами НАТО. Насамперед, мова йде про Польщу та країни Балтії, які природно зацікавлені у відновленні суверенітету України, поверненні тимчасово окупованих територій та членстві України в Північноатлантичному Альянсі. Цей шлях ліквідує «сіру зону» безпеки на східному фланзі НАТО. Литва, Латвія та Естонія стали одними з перших, хто почав надавати Україні військову допомогу, згідно своїх економічних спроможностей. Наприклад, станом на жовтень 2022 року Латвія надала Україні 350 млн. євро фінансової та воєнної допомоги, що склало 1,1% від ВВП країни. Естонія спрямувала на допомогу Києву 0,95% свого ВВП, а Литва — 0,52% [21]. Це і різне озброєння, боеприпаси, тепловізори, дрони та антидрони, військова підготовка особового складу, відновлення важкого озброєння та інша підтримка, яка надавалася з урахуванням висловлених потреб України [22].

Хоча інвестиції з боку країн Балтії в регіональну безпеку і вражають, але масштаб російсько-української війни вимагає значно більших безпекових спроможностей. Тож стратегічне значення для регіону Центрально-Східної Європи мають Україна та Польща — європейські держави середньої величини, що володіють значним суспільно-економічним та військовим потенціалом. ТанDEM двох країн у формі стратегічного партнерства становить фундамент багатовимірної безпеки ЦСЄ та важливу геополітичну вісь регіону, яка визначає його силу і потенціал. Поглиблення співпраці між Польщею та Україною, залучення до кооперації інших східноєвропейських країн, а також підтримка Великої Британії, сформує регіональний комплекс безпеки (РКБ) Центрально-Східної Європи. Провідну роль у формуванні такого регіонального комплексу мала би взяти на себе Польща, при умові поглиблення симетричного стратегічного партнерства з Україною. Адже саме Польща значно переважає країни регіону за своїм економічним та військовим потенціалом. Також Варшава є впливовим членом НАТО та ЄС і має особливі стосунки стратегічного партнерства з США, втілює регіональні проекти, такі як «Тримор'є», Східне партнерство і здатна захищати свою позицію на міжнародній арені [23].

Після вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року саме Польща прийняла мільйони українських біженців, передала частину свого озброєння ЗСУ та стала найбільшим логістичним хабом, через який проходить лівова частина допомоги для України від західних союзників. Станом на липень 2022 року Варшава надала Києву військової допомоги, паливно-мастильних матеріалів, фінансової та гуманітарної підтримки, медичного обладнання тощо на загальну суму понад 3 млрд. доларів США. Йдеться, зокрема, і про 240 модернізованих танків T-72, ПЗРК Piorun, CAU Kgrab, а також гранатомети, артилерійські снаряди тощо [24].

Водночас війна Росії проти України стимулювала Польщу до збільшення бюджету безпеки у 2023 році з метою створення «великої армії», яка б стала фактором стримування РФ. Амбітний план польської влади — спрямування 5% свого ВВП на оборону [25].

Такі плани можуть зробити польську армію найпотужнішою в Європі. Її загальний потенціал до кінця десятиліття включатиме 1500 сучасних танків, таку ж кількість бойових машин піхоти, 1200 мобільних артилерійських установок і кілька тисяч легких броньованих машин. Кількість особового складу може вирости до 300 тис. солдат, в порівнянні з поточною цифрою у 115 тис. осіб. Така вогнева міць здатна перевершити потужність озброєнь французьких, німецьких, британських, італійських, голландських і бельгійських сил разом узятих. Варшава укладає довгострокові контракти з виробниками зброї з США та Південної Кореї. При цьому Польща отримує не тільки кінцевий продукт, а й технології, що збільшує автономію польської оборонної промисловості та робить її конкурентом західноєвропейських зброярів. Завадити розвитку сектору безпеки в Польщі може тільки внутрішньополітична боротьба. Велике переозброєння розгортається перед виборами до Сейму у 2023 році, які, згідно з опитуваннями, виглядають менш позитивно для правлячої націонал-консервативної партії «Право і справедливість» (PiS) Ярослава Качиньського [26].

Мілітарні амбіції Польщі на тлі агресії РФ свідчать про те, що Варшава воліє не лише покладатися на союзників по НАТО, а й максимально зміцнитися перед можливою загрозою зі Сходу. За даними польського уряду, на модернізацію армії у 2023 році буде виділено понад 100 мільярдів злотих. Український військовий досвід переконує Варшаву, що сучасне озброєння та мотивований особовий склад переважає будь-яку кількість солдат агресора. Польща схильється до концепції побудови такої армії, яка була б настільки потужною, щоб їй не довелося воювати лише завдяки своїй силі [27].

Для цього Польща також використовує потенціал Вишеградської четвірки, яка робить свій вагомий внесок в європейську архітектуру безпеки та посилює стабільність в центральноєвропейському регіоні. Так, у листопаді 2022 року на території Польщі, біля кордонів з Україною, відбулися одні з найбільших військових маневрів країн-учасниць Вишеградської групи Puma-2022. В навчанні взяли участь військові з Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини. А також, що показово, союзники з США та Великої Британії. Сценарії навчань враховували досвід російсько-української війни [28].

Висновки. Можемо висувати гіпотезу, що внаслідок агресивної війни РФ проти України, кризи сектору безпеки на європейському континенті, військово-політичне та економічне лідерство може перейти від країн Західної Європи, Німеччини та Франції, до країн Центрально-Східної Європи — насамперед, Польщі та України, які в найближчій перспективі формуватимуть нову архітектуру безпеки на кордонах з Білорусією та Росією. За підтримки потужних союзників США та Великої Британії, на основі двосторонніх відносин, формуючи так звані малі альянси, Варшава та Київ здатні сформувати регіональний комплекс безпеки. Утворений в ЦСЄ вакуум безпекового та геополітичного впливу, цілком може бути заповнений малим альянсом Україна-Польща-Велика Британія.

Є підстави вважати, що «друге дихання» отримає і Вишеградська група, єдність та ефективність якої страждає від особливої політичної позиції Угорщини щодо країни-спонсора тероризму РФ. До «Вишеградської четвірки» можуть долучитися Болгарія, Румунія, Литва, Латвія та Естонія. Оновлена група країн матиме більший безпековий потенціал та спроможності протистояти впливу Росії. Крім того, «Вишеградська дев'ятка» може стати для України майданчиком для вирішення спірних питань з Угорщиною, які стоять на шляху Києва в ЄС та НАТО.

Надійшла до редколегії 07.07.2023

Список використаних джерел:

1. Wojciech Przybylski. *Visegrad Insight*. URL: <https://visegradinsight.eu/author/wojciech/> (date of access: 23.11.2022).
2. Lokshin P. Bündnis Polen-Ukraine: In Europa formiert sich eine neue Achse - WELT. DIE WELT. URL: <https://www.welt.de/politik/ausland/plus238984033/Buendnis-Polen-Ukraine-In-Europa-formiert-sich-eine-neue-Achse.html> (date of access: 23.11.2022).
3. Куренкова О. "Британці розуміють: якщо вони не допоможуть Україні, будуть воювати з Росією", – посол України в Британії. *Суспільне*. URL: <https://suspline.media/266443-britanci-rozumiut-akso-voni-ne-dopomozut-ukraini-budut-vouvat-i-z-rosieju-posol-ukraini-v-britanii/> (дата звернення: 01.11.2022).
4. Веселовський А. Україна-Польща-Велика Британія: значення «малого альянсу». *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/tochka-zoru-alyans-ukrayina-polszcha-anhliya/31682876.html> (дата звернення: 29.11.2022).
5. Latenko V. Visegrad Group: History of Creation and Experience of Cooperation with Ukraine in the Context of European Integration. *European Historical Studies*. 2019. No. 13. P. 25–50. URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2019.13.25-50> (date of access: 29.11.2022).
6. Кулеба розповів про «малий альянс» України, Польщі та Великої Британії. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kuleba-novyi-format-spivpratsi-polszcha-velyka-brytaniia/31681513.html> (дата звернення: 26.10.2022).
7. Ukrinform. Україна, Британія та Польща створили тристоронній альянс. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3406171-ukraina-britaniya-ta-polsa-zapocatkuvali-tristoronnij-alyans.html> (дата звернення: 26.10.2022).
8. Кулеба Д. Про новий малий альянс Україна-Польща-Велика Британія. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/dmytro.kuleba/posts/10159662448128389> (дата звернення: 30.10.2022).
9. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї: Меморандум Україна від 05.12.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (дата звернення: 30.10.2022).
10. Foreign & Commonwealth Office. Спільна заява Міністрів закордонних справ Великобританії, США та України за підсумками зустрічі щодо Будапештського меморандуму. *GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-by-foreign-ministers-of-uk-us-and-ukraine-on-budapest-memorandum> (дата звернення: 30.10.2022).
11. Сергій Сидоренко. Шантаж із ядерною зброєю: що стоїть за Зе-питанням про Будапештський меморандум. *Європейська правда*. URL: <https://www.euromintegration.com.ua/articles/2020/10/19/7115465/> (дата звернення: 30.10.2022).
12. Гіллі П. Хто і яку зброю постачає в Україну? – DW – 16.02.2022. *dw.com*. URL: <https://www.dw.com/uk/khto-i-yaku-zbroiu-postachaie-v-ukrainu/a-60776843> (дата звернення: 18.11.2022).
13. Corera B. G. Salisbury poisoning: What did the attack mean for the UK and Russia?. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-51722301> (date of access: 01.12.2022).
14. Russia report: UK 'badly underestimated' threat, says committee. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-53484344> (date of access: 01.12.2022).
15. Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. *GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy> (date of access: 02.12.2022).
16. Національний інститут стратегічних досліджень. «Глобальна Британія у розділеному світі»: досягнення та перспективи. *НІСД*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/hlobalna-brytaniya-u-rozdilenomu-sviti-dosyahnennya-ta> (дата звернення: 02.12.2022).
17. Britain's Brimstone missiles primed to make Russian soldiers' lives hell. *The Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2022/11/21/inside-britains-advanced-missiles-ukraine-neutralise-russia/> (date of access: 03.12.2022).
18. Beale B. J. Britain sending helicopters to Ukraine for first time - Ben Wallace. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-63725431> (date of access: 03.12.2022).
19. Велика Британія передає Україні ракети Brimstone 2. Що про них відомо? *Громадське телебачення*. URL: <https://hromadske.ua/posts/velika-britaniya-peredaye-ukrayini-raketi-brimstone-2-sho-pro-nih-vidomo> (дата звернення: 03.12.2022).
20. Prime Minister Sunak says UK's 'golden era' with China is over. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/uk-prime-minister-sunak-vows-maintain-military-aid-ukraine-2022-11-27/> (date of access: 03.12.2022).
21. Україні пообіцяли вже майже 100 мільярдів: хто доклався найбільше, а хто не робить нічого. 24 *Канал*. URL: https://24tv.ua/economy/voyenna-pidtrimka-ukrayini-pochatku-vivni_n2186912 (дата звернення: 04.12.2022).
22. Ukraina pasieke dar dvi Lietuvoje suremontuotos haubicos ir dalis amunicijos. *Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija*. URL: <https://kam.lt/ukraina-pasieke-dar-dvi-lietuvoje-suremontuotos-haubicos-ir-dalis-amunicijos/> (date of access: 04.12.2022).
23. Петрась М., Балюк В., Перепелиця Г., Даниленко С. «Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України»: Аналіт. доп. Люблін-Київ: Департамент поліграфії Вид-ва Сейму РП, 2021. 179 с.
24. Зварич В. У 1920-му УНР і Польща захистили Європу від більшовиків, сьогодні разом зможемо захистити її від російської агресії. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3530337-vasil-zvarich-nadzvicainii-i-povnovaznij-posol-ukraini-v-polsi.html> (дата звернення: 04.12.2022).
25. La Pologne va plus que doubler ses dépenses militaires en 2023 - Zone Militaire. *Zone Militaire*. URL: <http://www.opex360.com/2022/08/31/la-pologne-va-plus-que-doubler-ses-depenses-militaires-en-2023/> (date of access: 04.12.2022).
26. Poland dreams of building Europe's largest army, against backdrop of Russia's war against Ukraine. *The Conversation*. URL: <https://theconversation.com/poland-dreams-of-building-europes-largest-army-against-backdrop-of-russias-war-against-ukraine-192580> (date of access: 04.12.2022).
27. Morawiecki: Musimy budować armię tak silną, żeby swoja siłą odstraszała wroga. *polsatnews.pl*. URL: <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2022-11-09/cwiczenia-puma-22-morawiecki-musimy-budowac-armie-tak-silna-zeby-najlepiej-nie-musiatala-walczyt/> (date of access: 05.12.2022).

28. Puma-22. Rozpoczęły się największe manewry wojsk Grupy Wyszehradzkiej. *Polska Agencja Prasowa SA*. URL: <https://www.pap.pl/aktualnosci/news.1471153.puma-22-rozpoczely-sie-najwieksze-manewry-wojsk-grupy-wyszehradzkiej.html> (date of access: 05.12.2022).

A.Skorokhod, PhD Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE SECURITY CAPACITY OF SMALL ALLIANCES AS AN EXAMPLE OF THE VYSHEGRAD GROUP AND THE ALLIANCE OF UKRAINE, POLAND AND GREAT BRITAIN

Against the background of the Russian-Ukrainian war, Ukraine has intensified its work on the formation of small military and political alliances with the number of NATO member states to devise temporary or transitional security guarantees for the Ukrainian state. Such alliances enable the North Atlantic Alliance to avoid direct participation in counteracting the Russian Federation aggression and to establish a security policy on the NATO's eastern flank while providing Ukraine with the extensive military, financial, technical and humanitarian assistance. The authors consider the tripartite alliance of Ukraine, Poland and Great Britain facilitates the delineation of the principles of a new security architecture on the borders with Belarus and Russia as well as the reinforcement of the Baltic-Black Sea axis. Moreover, according to the authors of the article, Ukraine should use the experience and influence of the "Visegrad Four" on its way to the membership in the European Union and NATO.

Keywords: Ukraine, Poland, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Russian Federation, Russian-Ukrainian war, small alliances